

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "การควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์" ถือเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ซึ่งจะเน้นการวิจัยจากเอกสารเป็นหลัก (Documentary Research) และนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ทั้งนี้จะนำทฤษฎีเป็นเกณฑ์ในการตั้งข้อสันนิษฐาน วิเคราะห์และอธิบาย

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่ปรากฏการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยศึกษาเฉพาะบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การต่างประเทศ และสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ รวมทั้งบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลาของรัฐบาลดังกล่าว

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาทางประวัติศาสตร์ใน พ.ศ. 2481 - 2487, พ.ศ. 2491 - 2500 และ พ.ศ. 2502 - 2506 ซึ่งการค้นหาเอกสาร ส่วนหนึ่งต้องอาศัยอ้างอิงเอกสารทางประวัติศาสตร์ หรือที่เรียกว่าเอกสารชั้นต้นเป็นสำคัญ อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ กฎหมาย คำสั่งต่าง ๆ จึงนับได้ว่าเป็นการยากลำบากในการศึกษาข้อมูลได้โดยสมบูรณ์ครบถ้วน เพราะเอกสารบางอย่างได้ชำรุดสูญหาย หรือเลือนลงไปตามกาลเวลา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเฉพาะเอกสารที่ยังคงมีหลงเหลืออยู่เท่านั้น หรือใช้เอกสารทุติยภูมิแทน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 2 วิธี คือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview)

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่

- หนังสือพิมพ์ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย
- กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์

ในส่วนที่ 1 ได้เก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้คำตอบตามปัญหานำวิจัย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวประกอบไปด้วยแหล่งข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

1. เอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่

1.1 ข่าวหรือบทความที่ตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งหนังสือพิมพ์ที่จะนำมาศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ตลอดรัฐบาลของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม และรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กล่าวคือ ตั้งแต่ในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งที่หนึ่ง ในปี พ.ศ.2481-2487 และครั้งที่สอง เมื่อปี พ.ศ. 2491-2500 และสมัยของรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2502-2506 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกหนังสือพิมพ์ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านเพื่อเป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ในแต่ละฝ่ายมาได้รวมทั้งสิ้น 10 ชื่อฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1.1.1 หนังสือพิมพ์ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ครั้งที่หนึ่ง (พ.ศ.2481-2487) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหนังสือพิมพ์ จำนวน 3 ชื่อฉบับ อย่างไรก็ตาม ในสมัยนี้รัฐบาลยังไม่มีหนังสือพิมพ์เป็นของตนเอง ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์ฝ่ายตรงข้าม ที่มีบทบาทในการต่อสู้กับรัฐบาลและเป็นที่ยอมรับในผู้อ่านสมัยนั้น หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ ได้แก่ ประชาชาติ สุภาพบุรุษ และศรีกรุง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **ประชาชาติ** เป็นหนังสือพิมพ์รายวันของหม่อมพริ้วยศสุนทร วรวรรณ ชายา ม.จ.วรรณไวทยากร วรวรรณ (ท่านวรรณ-พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์) เป็นเจ้าของ เริ่มออกในปี พ.ศ.2475 เป็นหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมแพร่หลายและได้รับความเชื่อถือในวงการหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองและในหมู่ปัญญาชนทั่วไป ประชาชาติได้เลิกกิจการไปหลังสงครามมหาเอเชียบูรพา หรือสงครามโลกครั้งที่สอง

- **สุภาพบุรุษ** เป็นหนังสือพิมพ์ของบริษัท ไทยวิวัฒน์ จำกัด ภายใต้การดำเนินงานของนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ มีนายมาลัย ชูพินิจ เป็นบรรณาธิการ เกิดจากการรวมตัวกันของหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษรายวัน และหนังสือพิมพ์ประชามิตรเมื่อปี พ.ศ.2482 และปิดกิจการลงในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ

- **ศรีกรุง** เป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่มีชื่อเสียงอีกฉบับหนึ่งในยุคสมัยดังกล่าว เจ้าของคือ The Srikrung Press บริหารงานโดยนาย ต.บุญเทียม มีการดำเนินงานที่ยาวนาน โดยเริ่มผลิตในปี พ.ศ. 2469 จนถึงปี พ.ศ. 2496

การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาหนังสือพิมพ์ทั้งสามฉบับนั้น เนื่องจากทั้งสามฉบับจัดได้ว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทสำคัญในการเผชิญหน้ากับรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ดังนั้นการศึกษาเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ดังกล่าว จึงจะเป็นประโยชน์ในการหาเจตนาของการรอนสิทธิหน้าที่ และเสรีภาพของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยเจตนาต่าง ๆ ได้แก่ สโลแกนที่ผู้นำชาติพันธุ์ ที่รัฐบาลได้บังคับให้หนังสือพิมพ์ทุกฉบับนำเสนอเพื่อโน้มน้าวใจประชาชนทั่วประเทศให้ยึดถืออุดมการณ์ไปในทางเดียวกันกับที่รัฐบาลต้องการ, บทความที่หนังสือพิมพ์ได้แสดงให้เห็นถึงการที่ถูกรัฐบาลบีบบังคับ เช่น การตรวจข่าวและเซ็นเซอร์ เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถเป็นหนังสือพิมพ์ที่ดีตามแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และแนวคิดเรื่องเสรีภาพและความรับผิดชอบต่อสังคมดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2

1.1.2 หนังสือพิมพ์ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ครั้งที่สอง (พ.ศ.2491-2500) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหนังสือพิมพ์ จำนวน 4 ชื่อฉบับ โดยแบ่งออกเป็นหนังสือพิมพ์ฝ่ายรัฐบาลจำนวน 2 ชื่อฉบับ และหนังสือพิมพ์ฝ่ายค้านอีก 2 ชื่อฉบับ ดังนี้

ก. หนังสือพิมพ์ฝ่ายรัฐบาล จำนวน 2 ชื่อฉบับ

- **ธรรมาธิปไตย** มีเจ้าของคือ บริษัท ไทยบริการ มีนายสังข์ พัฒโนทัย เป็นผู้อำนวยการ และนายโมรา สุวรรณสาคร เป็นบรรณาธิการ ธรรมาธิปไตยเป็นหนังสือพิมพ์ที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้การสนับสนุน โดยเริ่มออกเมื่อปี พ.ศ.2491 และเลิกกิจการในปี พ.ศ.2497

- **สารเสรี** เป็นหนังสือพิมพ์ของบริษัท ธนาคารพิมพ์ จำกัด มีนายเนตร เขมะโยธิน เป็นบรรณาธิการและผู้จัดการ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้การสนับสนุน เริ่มออกในปี 2497 -2508

ทั้งธรรมนูญปีติยและสารเสรีถือเป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลอย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องศึกษาหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาลโดยตรง ทั้งนี้เพื่อศึกษาดูเนื้อหาที่ปรากฏถึงการครอบงำหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับทางอุดมการณ์โดยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เช่น เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนนโยบายและอุดมการณ์ของรัฐบาล การโจมตีฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล และการโฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถตอบปัญหานำวิจัยได้อย่างครบถ้วน

ข. หนังสือพิมพ์ฝ่ายค้าน จำนวน 2 ชื่อฉบับ

- **สยามรัฐ** เป็นหนังสือพิมพ์ซึ่งดำเนินงานโดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และมีนายสละ ลิขิตกุล เป็นบรรณาธิการ เริ่มออกดำเนินการเมื่อปี พ.ศ.2493 สยามรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่ค่อนข้างจะมีอิสระจากรัฐบาล และมีอายุยืนยาวมาจนถึงปัจจุบัน

- **พิมพ์ไทย** เจ้าของคือ บริษัท ไทยพานิชการ จำกัด ภายใต้การดำเนินงานของนายอารีย์ ลีวีระ เป็นผู้อำนวยการ และนายบุศย์ สิมะเสถียร เป็นบรรณาธิการ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา เริ่มออกเมื่อปี พ.ศ.2493 และนับว่าเป็นตัวอย่างหนังสือพิมพ์ที่เนื้อหาถูกกำหนดโดยตัวผู้ปกครอง

การเลือกศึกษาหนังสือพิมพ์ฝ่ายค้านทั้งสองฉบับ เพราะทั้งสยามรัฐและพิมพ์ไทย เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล สยามรัฐมี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้อำนวยการและเป็นเจ้าของคอลัมน์ปัญหาประจำวัน ที่มีบทบาทสูงในการเป็นปากเป็นเสียงให้ประชาชน มีการวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาลตลอดมา สำหรับพิมพ์ไทยเป็นหนังสือพิมพ์รายวันยอดนิยมอีกฉบับหนึ่ง มีเจ้าของคือ นายอารีย์ ลีวีระ การที่เป็นหนังสือพิมพ์ยอดนิยมทำให้รัฐบาลพยายามครอบครองไว้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่นโยบายและอุดมการณ์

ดังนั้นการศึกษาเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฝ่ายค้านทั้งสองฉบับที่เกี่ยวกับการควบคุมหนังสือพิมพ์ เช่น การตรวจข่าวและการเซ็นเซอร์, บทความที่หนังสือพิมพ์ได้แสดงให้เห็นถึงการถูกรัฐบาลบีบบังคับ, การเสนอข่าวอื่น ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์การบริหารราชการของรัฐบาล เช่น ข่าวฆาตกรรม รวมทั้งการถูกรัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่นโยบาย จึงสามารถให้คำตอบเกี่ยวกับประเด็นที่จะศึกษาได้อย่างดีเยี่ยม

1.1.3 หนังสือพิมพ์ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ.2502-2506) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหนังสือพิมพ์ จำนวน 3 ชื่อฉบับ โดยแบ่งออกเป็นหนังสือพิมพ์ฝ่ายรัฐบาล 1 ชื่อฉบับ และหนังสือพิมพ์ฝ่ายค้านอีก 2 ชื่อฉบับ ดังนี้

ก. หนังสือพิมพ์ฝ่ายรัฐบาล จำนวน 1 ชื่อฉบับ

- **สารเสรี** เป็นหนังสือพิมพ์ของบริษัท ธนะการพิมพ์ จำกัด โดยมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้การสนับสนุน เริ่มออกในปี 2497 -2508 ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2502-2506 มีนายสุรจิตต์ จันทรสาขา เป็นบรรณาธิการ แทนนายนายเนตร เขมะโยธิน

สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการจากหนังสือพิมพ์สารเสรี คือ เนื้อหาที่ปรากฏถึงการครอบงำทางอุดมการณ์ (ตามทฤษฎี Hegemony) และทฤษฎีอุดมการณ์ทางการเมือง ของหนังสือพิมพ์ซึ่งสนับสนุนรัฐบาล เช่น การโจมตีฝ่ายค้าน และหนังสือพิมพ์ฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น

ข. หนังสือพิมพ์ฝ่ายค้าน จำนวน 2 ชื่อฉบับ

- **สยามรัฐ** เป็นหนังสือพิมพ์ซึ่งดำเนินงานโดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และมีนายสละ ลิขิตกุล เป็นบรรณาธิการ เริ่มออกดำเนินการเมื่อปี พ.ศ.2493 และมีอายุยืนยาวมาจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาสยามรัฐจะทำให้ผู้วิจัยสามารถเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของการควบคุมหนังสือพิมพ์ และรวมถึงการถูกรัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่นโยบายอุดมการณ์ การโจมตีฝ่ายตรงข้าม และการแก้ตัวกับหนังสือพิมพ์ ฯลฯ โดยการมองผ่านหนังสือพิมพ์สยามรัฐภายใต้เผด็จการในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม และเผด็จการในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

- **สยามนิกร** หนังสือพิมพ์อิสระเจ้าของคือ บริษัท ไทยพานิชการ จำกัด ภายใต้การดำเนินงานของนายไชยยงค์ ขวลิต เป็นผู้อำนวยการ และนายชาญ สินศุข เป็นบรรณาธิการ เริ่มออกเมื่อปี พ.ศ.2481 และนับว่าเป็นตัวอย่างหนังสือพิมพ์ที่เนื้อหาถูกกำหนดโดยตัวผู้ปกครอง

การเลือกศึกษาหนังสือพิมพ์สยามนิกร เนื่องจากสยามนิกรเป็นหนังสือพิมพ์ยอดนิยมฉบับหนึ่งในเวลานั้น ทั้งนี้เพื่อศึกษาลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏถึงการลิดรอนสิทธิ หน้าทีเสรีภาพ จนต้องมีรูปแบบการเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงการปะทะกับฝ่ายรัฐบาล คือ หันไปเน้นข่าวประเภท Soft News รวมทั้งการถูกรัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่นโยบายและอุดมการณ์ต่าง ๆ ด้วย

นอกจากเอกสารชั้นต้นที่เป็นหนังสือพิมพ์แล้ว ยังมีเอกสารชั้นต้นประเภทอื่นอีก คือ

1.2 **กฎหมาย หรือคำสั่งในสมัยต่าง ๆ** ทั้งนี้เพื่อค้นหาเนื้อหาที่ปรากฏถึงการควบคุมหนังสือพิมพ์ เช่น การห้ามเสนอข่าวที่เป็นอันตรายต่อประเทศชาติและห้ามวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลในภาวะเหตุการณ์บ้านเมืองคับขัน และต้องเสนอข่าวให้เจ้าพนักงานการพิมพ์ตรวจต้นฉบับก่อนการนำเสนอ เป็นต้น

2. ศึกษาจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่

2.1 บทความในหนังสือหรือวารสารต่าง ๆ

2.2 ศึกษาวិทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารทุติยภูมิ เพื่อค้นหาเนื้อหาที่ปรากฏเหตุการณ์สำคัญในยุคสมัยต่าง ๆ รวมทั้งบุคคลที่มีส่วนสำคัญ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุปัจจัยนำไปสู่กับการควบคุม รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของรัฐบาล

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview)

ก. ประชากรที่ศึกษา

ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในเหตุการณ์ และ/หรือผู้รู้ในเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นอย่างดี เช่น ภรรยาและบุตรของนักหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์จริง หรือบุคคลที่ติดตามเหตุการณ์ของรัฐบาลกับหนังสือพิมพ์

ข. การเลือกตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์คือ บุคคลที่เคยทำงานในหนังสือพิมพ์ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ยังมีชีวิตอยู่และความทรงจำยังดีอยู่ รวมทั้งบุคคลใกล้ชิดเช่น ภรรยาและบุตร โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน ดังนี้

- นายสละ ลิขิตกุล อดีตบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์ที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่สมัย ช่วงแรก ๆ ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน
- นายทองใบ ทองเปาด์ อดีตนักหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย และหนังสือพิมพ์ข่าวภาพ ผู้ที่ต้องเผชิญกับการรอนเสรีภาพจากรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ฯ โดยตรง
- นายประจวบ อัมพะเสวต อดีตนักหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย นักหนังสือพิมพ์ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ฯ
- นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์ อดีตนักหนังสือพิมพ์ปฏิภูมิในสมัยจอมพลสฤษดิ์ฯ และเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ถูกรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ฯ รอนเสรีภาพ
- นายสมบูรณ์ วรพงษ์ อดีตนักหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย และหนังสือพิมพ์ข่าวภาพ ผู้ที่เผชิญกับเรื่องราวประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์มากมาย
- นางชนิด สายประดิษฐ์ ภรรยานายกุหลาบ สายประดิษฐ์ อดีตนักหนังสือพิมพ์ ประชาชาติ, สุภาพบุรุษ ฯลฯ

ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์จริง หรือบุคคลที่ติดตามเหตุการณ์ของรัฐบาลกับหนังสือพิมพ์เป็นอย่างดี ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาต่าง ๆ

ค. เกณฑ์การบันทึกข้อมูล

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จะเป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และเป็น การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อความเป็นกันเอง ความเป็นธรรมชาติ และได้ข้อมูลเชิงลึก ทั้งนี้ การดำเนินการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะกระทำหลังจากที่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นไปทำการสัมภาษณ์ในเหตุการณ์สำคัญที่เป็นสาเหตุไปสู่การที่รัฐบาลสั่งควบคุม และใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่นโยบายและอุดมการณ์ ฯลฯ โดยจะสัมภาษณ์ในประเด็นหลักดังนี้

- ภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์
- การเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ควบคุมและใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือของรัฐบาล
- ความคิดเห็น / ข้อวิพากษ์วิจารณ์ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ง. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาเรียบเรียง โดยจำแนกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อสะท้อนเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ รวมทั้งความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นดังกล่าว จากนั้นจะนำข้อมูลมาสรุป และใช้วิธีวิเคราะห์แบบพรรณนา (Descriptive) ควบคู่กับการ Content Analysis เพื่อสรุปและบรรยายผลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **เอกสารชั้นต้น** เป็นเอกสารที่ต้องทำการค้นคว้าในหอสมุดแห่งชาติ มิสามารถนำออกมาได้เพราะเป็นเอกสารสำคัญ มีคุณค่า และเก่าแก่ ดังนั้นผู้วิจัยจะทำการคัดลอกและถ่ายสำเนาในข้อความสำคัญที่ปรากฏถึงการควบคุมหนังสือพิมพ์ และการใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือของรัฐในแต่ละยุคสมัย เท่าที่มีให้ศึกษา แล้วนำมารวบรวมจัดลำดับตามวันและเวลา เพื่อนำมาแบ่งแยกลงในตารางลงรหัสข้อมูล (Coding Sheet) และวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. **เอกสารชั้นรอง** เป็นเอกสารที่สามารถหาซื้อได้ แต่สำหรับในส่วนที่อยู่ภายในห้องสมุด ผู้วิจัยจะทำการถ่ายสำเนา เมื่อได้มาแล้วจะใช้วิธีการทำบันทึก (Note Taking) โดยจัดลำดับตามวันและเวลา เพื่อนำมาลงในใบบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. **สัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในเหตุการณ์** (Depth Interview) และ/หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำมาใช้ในการวิเคราะห์เชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันกับเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์วิธีในการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของรัฐบาล ในสมัยการปกครองโดยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้วิจัยใช้แผ่นลงรหัสข้อมูล (Coding Sheet) ในการลงรหัสข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์วิธีการต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารชั้นต้น โดยแบ่งตามยุคสมัยของแต่ละรัฐบาล

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้วิธีการประเมินคุณค่าของข้อมูล โดยพิจารณาจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการควบคุมหนังสือพิมพ์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หนังสือพิมพ์เป็น เครื่องมือของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย ดังนี้

1. ช่วงเวลาที่มีการบันทึกข้อมูล ข้อมูลที่น่าเชื่อถือควรเขียนขึ้นในเวลาที่ไม่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์นั้น โดยเฉพาะช่วงเวลาระหว่างเหตุการณ์

2. การตรวจสอบระหว่างข้อมูล โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสารหลาย ๆ ฉบับ ว่าสอดคล้อง หรือใกล้เคียงกันเพียงไร เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลมีความน่าเชื่อถือได้แค่ไหน ถ้าเอกสารต่าง ๆ นำเสนอข้อมูลได้ถูกต้องตรงกัน แสดงว่าข้อมูลนั้นมีความน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์เนื้อหา

งานวิจัยชิ้นนี้จะทำในแนววิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) แบบการวิเคราะห์หาปัจจัย และแบบการวิเคราะห์ในประเด็น (Thematic Analysis)

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะวิธีการควบคุม และการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของรัฐบาล ลงใน Coding Sheet ตามประเด็นในปัญหานำวิจัยที่ 1 และ 2 โดยการแจกแจงและวิเคราะห์วิธีการควบคุมของรัฐบาลที่มีต่อหนังสือพิมพ์ และการใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือ โดยพิจารณาจากข่าวหรือบทความในหน้าหนังสือพิมพ์ทั้งที่เป็นฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน รวมจำนวน 10 ชื่อฉบับดังที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งกฎหมายและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาวิเคราะห์เอกสารชั้นทุติยภูมิต่าง ๆ และทำการจัดบันทึก

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์หาเหตุปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์ในการควบคุม และการใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์หาปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่เป็นส่วนสำคัญในการให้รัฐบาลตัดสินใจควบคุมหนังสือพิมพ์ โดยแบ่งออกเป็น

1. ปัจจัยทางการเมือง
2. ปัจจัยทางการต่างประเทศ
3. ปัจจัยทางสังคม
4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2. วิเคราะห์หาว่ามีบุคคลใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุม และใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการควบคุมหนังสือพิมพ์ และการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย

ขั้นตอนที่ 5 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งหมด มาข้อสรุปความสัมพันธ์ และเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมหนังสือพิมพ์ และการใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือ โดยเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในแต่ละยุคสมัย เพื่อให้ได้คำตอบตามคำถามนำวิจัย วัตถุประสงค์ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอการควบคุมหนังสือพิมพ์ และการใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือโดยรัฐบาลในยุคสมัยต่าง ๆ เรียงลำดับตามทิศทางการเมืองและสถานการณ์ของประเทศที่เผชิญอยู่ในแต่ละสมัย

ประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์

ประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวกับการกระทำที่มุ่งยับยั้งการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในระบบประชาธิปไตย รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์
